

REGERINGSKANSLIET

Utbildningsdepartementet

2008-02-11

Kvällsposten 08-02-11

Utbildning i globaliseringens tid

Globaliseringen innebär stora utmaningar för Sverige. Den internationella konkurrensen om investeringar och jobb hårdnar mycket snabbt. Därför krävs utbildning för livslång anställningsbarhet.

I slutet av 1860-talet tillhörde Sverige de fattigaste länderna i Europa. Men mellan 1870 och 1970 växte Sveriges BNP per capita snabbare än i något annat land i världen, Japan undantaget. I slutet av perioden var vi ett av världens rikaste länder. En av de viktigaste förklaringarna är globaliseringen.

Globaliseringen – den våg av öppenhet i världsekonomin är särskilt viktig för en kompetensdriven ekonomi som den svenska. Sedan 1960-talet har svenska företag, som utsätts för priskonkurrens, valt att förlägga verksamhet karaktäriserad av enkel teknologi och lågutbildad arbetskraft till lågkostnadsländer. Utvecklingen har nu gått vidare, fortfarande pågår omlokaliseringar av företag, men parallellt med detta konkurrerar också vissa led i produktionen – till och med vissa yrken – direkt med produktion som kan genomföras av enheter eller arbetare i andra länder.

Samtidigt gör de enorma ekonomiska lyften i Kina och Indien att hundratals miljoner människor når medelklassen och begär samma möjlighet till mediciner, utbildning, rent vatten med mera som vi är vana vid. Den här utvecklingen är som gjord för gamla svenska styrkeområden, som stål, skog, energisystem, lastbilar, miljöteknik, läkemedel, byggande och telefonsystem.

Tillväxten i dagens värld drivs mer och mer av kunskap, men en viktig insikt i detta sammanhang är att utbildningsnivå långt ifrån alltid är avgörande för vilka jobb som hotas. I stället handlar det om hur rutinartade och lokaliserade arbetsuppgifterna är. Lokala konsument- och hushållsnära tjänster (taxichaufför, hantverkare, delar av vårdsektorn) är ofta mindre utsatta för internationell konkurrens än vissa yrken som kräver högre utbildning (finansanalytiker, avancerad programmering, revision, vissa läkarfunktioner) men som kan utföras även på avstånd.

Den framtida sysselsättningstillväxten inom tjänstesektorn ökar men ska inte förleda oss att tro att behovet av teknisk och naturvetenskaplig kompetens kommer att minska. Tvärtom talar allt för att vi kommer att ha stort behov av gedigna kunskaper och problemlösningsförmåga. En rörligare och hårdare konkurrens i världsekonomin skapar nämligen tuffare utmaningar. Den framtida utvecklingen – det vill säga vilka arbetsuppgifter som kommer att flyttas utomlands och vilka som blir kvar i Sverige – är också mycket svårbedömd.

Att peka ut branscher, produktionsled och yrken som blir vinnare eller förlorare i globaliseringens tid är komplicerat. Den viktigaste slutsatsen är följaktligen att politiken bör vara försiktig med att precisera vilka branscher eller yrken som man bör satsa på. Ett individperspektiv behöver lyftas före ett sektors- eller industriperspektiv: det är viktigare att arbetstagarens anställningsbarhet ökar än att arbetstillfällena skyddas. Det bör genomsyra politikens alla led. Utbildningssystemen bör tidigt inriktas på färdigheter som skapar livslång anställningsbarhet. Ett fortsatt välstånd, där fördelarna från globaliseringen fullt ut kan utnyttjas, bygger på en politik som är anpassad för att klara ett fortsatt högt omvandlingstryck.

Pontus Braunerhjelm, huvudsekreterare Globaliseringsrådet och professor KTH.

Pontus Tallberg, omvärldsanalytiker, Region Skåne

Arrangörer av en globaliseringsdag riktad till gymnasieelever i Malmö.